

नेति प्रथमचरमपक्षयोर्वधेष्टेष्टेनेतरवाधेपिनदोषोस्तीत्यर्थः धर्मतः पाणिग्रहणविधितः प्रयच्छेति बांधवा इति शेषः तस्याहारेणेनास्येतं दोषः नापि गृहीतशल्का या इत्यर्थः ॥२४॥ तत्राद्यमुपादयति बंधुभिरिति श्रीतायास्तु हरणदोषाभावमग्रे वक्ष्यति ॥२५॥ उभयसन्निषोते सिद्धोत्तमाह यस्त्विति यद्यपि ज्ञातिभिरुक्तः समयोगुरुतर इत्यर्थः ॥२६॥ अत्रागममानमाह देवेति देवः प्राक्कर्म ईश्वरो ना वेत्ति लभते ॥२७॥ ॥२८॥ उभयतो दोषे विघाति क्रमात् बंधुसंमतिपूर्वक वि क्रयाति क्रमाच्च दोषे सति कुर्वच कर्तव्येयः यत्रास्तरं किं समाचरेदित्यध्याहृत्य योजने विन्यतमः संदिग्धत्वेन विचार्यतमः ॥२९॥ आचक्ष्व यतो न हितृष्यामि तस्मात्कथना मित्यादरसूत्रनार्थपुनरुक्तिः ॥३०॥ नैवेति तेन के त्राशल्कं मौल्यं निष्ठा करं स्त्रीत्व निश्चय करमिति ज्ञात्वा नाहर्ते किं नुक्

ने कां तो दोष ए कस्मिं स्तरा के नो पपद्यते ॥ धर्म तो यो प्रयच्छेति यो च क्रीणोति भारत ॥२४॥ बंधुभिः समनुज्ञाते मंत्रहो गोप्रयो ज्ञयेत् ॥ तथा सिध्यति ते मे ज्ञानाद तायाः कथंचन ॥२५॥ यस्त्वत्र मंत्रसमयो भार्योपस्योर्मिथः कृतः ॥ तमे बाहुर्गशयो संयश्वासौ ज्ञातिभिः कृतः ॥२६॥ देवदत्तां पतिभिर्ये वेत्ति धर्मस्य ज्ञासनात् ॥ सदैवीं मातृषीं च मन्तां पशुं दस्यति ॥२७॥ युधिष्ठिर उवाच कन्यायां प्राप्तशल्कायां ज्ञायां श्वेदा ब्रजे हरः ॥ धर्मकामार्थसंपन्नो वाच्यमत्रानृतं नवा ॥२८॥ तस्मिन्नुभयतो दोषे कुर्वच्छ्रेयः समाचरेत् ॥ अयं नः सर्वधर्माणां धर्मश्चित्यतमो मतः ॥२९॥ तत्त्वं निज्ञात्वा माना नो च क्षर्भं वतु नो भवान् ॥ तदेतत्सर्वमाचक्ष्व न हितृष्यामि कथ्यतां ॥३०॥ भीष्म उवाच नेव तिष्ठा करश्रुल्लं ज्ञात्वा सीतेन नाहर्ते ॥ न हि शल्कपराः संतः कन्यां ददति कर्हि न्वित् ॥३१॥ अन्ये गुणैरुपेतं तु शल्कं याचंति बांधवाः ॥ अलं कृत्वा वहस्वेति यो दद्यादनुकूलतः ॥३२॥ यच्च तां च ददत्येवं न शल्कं विन्योनसः ॥ प्रतिगृह्य भवेद्द्वयमेष धर्मः सनातनः ॥३३॥ दास्यामि भवते कन्यामिति पूर्व न प्रापितं ॥ ये चादुर्ये च नादुर्ये ये चावश्यं वदत्युत ॥ तस्मादात्र हणासाणे र्याचयंति परस्परं ॥ कन्यावरः पुरा दन्नो मरुद्भिरिति नः श्रुते ॥ ना निष्ठा यप्रदानव्या कन्या इत्युचि चोदितं ॥ तन्मूलं काममूलस्य प्रजनस्येति मे मतिः ॥ ३६

अर्थः न क्रयमात्रेण भार्यात्वे सिध्यतीत्यर्थः नापि शल्कपराः ददति दानं कुर्वेति अपि तु विक्रीणंति तस्माद्याहच्छिके स्मिन् क्रयवि क्रय व्यवहारो कस्याप हारजो दोषो नास्तीत्यर्थः ॥२९॥ गुणे न यो अधिकत्वादिति न प्रकीर्णं कारग्रहणेन दोषोस्तीत्याह सार्धेन अलं कृतेति ॥३२॥ न प्रापितमिच्छे के पदं ये पूर्व दास्यामीत्याहु र्येन न दास्यामीत्याहु र्ये च अनव्यं दास्यामीति न दत्तितत्सर्वेन प्रापितं अनुक्तं चेदेत्यर्थः ॥३३॥ तस्मात् आपाणिग्रहणात्कन्यायां चेतेति मरुतो वस्तेन ततः पूर्व विचारितं वराभिमपहो र्गपि न दापयद्विषयः यथोक्ते दत्तामपि हेरकन्यां यो अग्रे अहर् आब्रजे दिति ॥३५॥ तत्कन्या कीर्तयिष्येति धर्मस्य तत्का